

Коваль Анна Іванівна,
курсант Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:

Соха Юлія Вікторівна,
старший викладач кафедри Національної
академії внутрішніх справ

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ БОРТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ І КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Корупція – одна з найпоширеніших загроз для ефективного функціонування та розвитку держави. У сучасному модернізованому світі корупційні схеми мають транскордонний характер, тому боротьба з ними неможлива без міжнародної співпраці та впровадження загальновизнаних міжнародних стандартів. Саме зазначені положення слугують орієнтирами для розроблення законодавства України.

Основну правову базу, щодо протидії корупції в Україні становлять такі міжнародні стандарти: Конвенція ООН проти корупції (UNCAC, 2003 р.) – базовий глобальний документ у сфері боротьби з корупцією, який визначає вимоги щодо запобігання, криміналізації корупційних правопорушень [1]; Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (1999 р., Рада Європи) – встановлює стандарти криміналізації протиправних дій пов'язаних з отриманням неправомірної вигоди [2].

Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією (1999 р., Рада Європи) – визначає певні види корупційних діянь і встановлює механізми для їх запобігання, розслідування та притягнення до відповідальності [3]; Рекомендації Групи держав проти корупції (GRECO) – це комплекс міжнародних стандартів і вимог, які спрямовані на посилення прозорості, доброчесності та ефективності системи запобігання корупції в державах-членах Ради Європи. Відповідно до ст.1, 2 Статуту ГРЕКО, метою Організації є вдосконалення компетентності її членів у боротьбі з корупцією для вжиття заходів через динамічний процес спільного оцінювання методів проведення й однакового впливу згідно з їхніми зобов'язаннями в цій сфері [4]; Стандарти Європейського Союзу (acquis EC) – це правова та інституційна система ЄС, яку повинні прийняти всі країни, що прагнуть вступити до Європейського Союзу. Включає норми з таких сфер: правосуддя та фундаментальні права, фінансовий контроль, антикорупційні стандарти для публічної служби та інші [5].

Окрім цих міжнародних нормативно-правових актів, існують і інші, які більш детально конкретизують способи боротьби з корупцією у різних галузях: міжнародні декларації та резолюції (Паризька декларація ОЕСР), керівництва та рекомендації організацій (Transparency International, ОЕСР – рекомендації щодо доброчесності

публічної служби та запобігання корупції у бізнесі), міжнародні договори про правову допомогу та екстрадицію.

Україна реалізує та здійснює заходи щодо запобіганню корупції на основі міжнародної правової бази, досвіду зарубіжних країн та відповідно власного законодавства. Ось основні елементи українського законодавства: Закон України №1700-VII «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року, що визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень. [6].

Кримінальний кодекс України – передбачає кримінальну відповідальність за корупційні кримінальні правопорушення та правопорушення пов'язані із корупцією, перелік яких, визначений в примітці до ст. 45 вказаного кодексу. Кодекс України про адміністративні правопорушення – встановлює адміністративну відповідальність за порушення антикорупційного законодавства. Інші підзаконні нормативні акти, постанови та накази Кабінету Міністрів.

Вплив міжнародних стандартів на Кримінальний кодекс України, на основі міжнародних конвенцій у КК України закріплено: незаконне збагачення (ст. 368-5), зловживання впливом (ст. 369-2), оновлені склади підкупу (ст. 368, 369), відповідальність за пропозицію, обіцянку, одержання, надання неправомірної вигоди. Встановлено відповідальність юридичних осіб, запроваджено у відповідності до вимог Ради Європи (ст. 96-3, 96-4 КК). [7]. Посилення санкцій: усунення м'яких покарань, збільшення строків позбавлення волі, розширення можливості конфіскації. Запровадження спеціальних кримінально-процесуальних інструментів: арешт та конфіскація активів, навіть якщо вони за кордоном; міжнародна правова допомога; можливість цивільної (не кримінальної) конфіскації незаконних активів; захист викривачів; спеціальні способи доказування у корупційних справах. Створення спеціалізованої антикорупційної юстиції: Для реалізації вимог ЄС і ООН створено: НАБУ – здійснює розслідування; САП – процесуальний контроль; ВАКС – судовий розгляд. Це реалізує принцип невідворотності кримінальної відповідальності за корупцію.

Загальний вплив на правову систему, сприяли гармонізації українського кримінального законодавства з європейськими та світовими нормами; підвищенню ефективності кримінального переслідування корупції; зміцненню верховенства права; формуванню сучасної антикорупційної політики, яка базується на міжнародних практиках.

Отже, міжнародні стандарти боротьби з корупцією виконують роль орієнтиру для держав у формуванні антикорупційної політики. Їх вплив на державу проявляється у трьох основних напрямках: законодавчій, адміністративній та міжнародній. Дотримання цих стандартів не лише підвищує ефективність боротьби з корупцією, а й сприяє економічному розвитку та зміцненню міжнародного іміджу держави. Міжнародні стандарти боротьби з корупцією суттєво

трансформували кримінальне право України. Саме завдяки їхній імплементації було оновлено та розширено коло корупційних злочинів, посилено кримінальну відповідальність, введено відповідальність юридичних осіб, сформовано окрему систему антикорупційних органів, забезпечено міжнародне співробітництво у кримінальних провадженнях. Таким чином, міжнародні стандарти стали фундаментом сучасного кримінально-правового механізму протидії корупції в нашій країні. Україна як і всі правові держави має власне законодавство по боротьбі з корупцією та відповідні органи що реалізують державну політику у цій сфері. Орієнтиром для нашої держави є міжнародна правова база та досвід зарубіжних країн.

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН проти корупції (UNCAC, 2003 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text
2. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (1999 р., Рада Європи). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text
3. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією (1999 р., Рада Європи) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102/stru2?lang=en
4. Статут Групи держав з боротьби з корупцією (GRECO) від 5 травня 1998 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_144
5. Стандарти Європейського Союзу (acquis EC). URL: <https://ed-era.com/projects/eu-agreement/b1/p3>
6. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 49. Ст. 2056.
7. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Ковтун Олексій Ілліч,
аспірант Державного університету
«Київський авіаційний інститут»

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРИМУШУВАННЯ СВЯЩЕНОСЛУЖИТЕЛЯ ДО РОЗКРИТТЯ ТАЄМНИЦІ СПОВІДІ

У законодавстві України існує декілька термінологічних зворотів для позначення таємниці. Це, зокрема, інформація з обмеженим доступом, державна таємниця, таємна інформація тощо. Але визначення самого терміну «таємниця» немає. Наприклад, словник визначає «таємницю» як те, що приховується від інших, відоме не всім, секрет [1].

Так, Закон України «Про інформацію» [2] не містить такого терміну як «таємниця». Натомість вживається термінологічний зворот «інформація з обмеженим доступом», якому присвячена ст.21 цього Закону з такою ж назвою. У цій статті вказані види інформації з обмеженим доступом, а саме – конфіденційна, таємна та службова. Також, зокрема, там зазначається, що конфіденційною є інформація про фізичну особу, доступ до якої обмежений фізичною або юридичною особою.